

הגאון החסיד רבי **מנחם מנדל פומרניץ** שליט"א
ראש מתיבתא ממלכת התורה "עוז והדר" ומכון "אור לישרים"
בשיחה גלויית לב על רגשותיו הגואים לרגל
ההדרת הכרך הראשון בסה"ק "ליקוטי הלכות"

**"... מוצאי שבת קודש פרשת ויגש שנת תשע"ז,
 יומא דהילולא קדישא על ציונו הקדוש, רגעים
 מרטיטים של הפילה כובשת מלבבות מאות יהודים
 שהתקבצו הנה מקצוות תבל..."**

בראש ההר, למעלה משאון נהר הבוג, עומד כחייל אחרון בגדוד ציונו הקדוש של התלמיד הגדול ברוחו פי שנים. שנטמן בדווקא בפתח בית החיים, כהבטחתו הנודעת שכל המתים שיעברו דרכו - יקבלו הימנו חיים. ולא רק בעיר ברסלב לבדה, אלא כל הנשמות הנידחות בכל העולם אשר חשים כביכול הם כבר ממתי העולם, ונפשם זועקת מתוך קולית של מת, מקבלים גם הם חיים ממנו ומספרו הקדוש - גנא דעדן. מוצאי שבת קודש פרשת ויגש שנת תשע"ז, יומא דהילולא קדישא על ציונו הקדוש, רגעים מרטיטים של תפילה כובשת מלבבות מאות יהודים שהתקבצו הנה מקצוות תבל.

לאותה תפילה נלהבת, קדמה שבת בצילא דמהימנותא סמוך ונראה לציון המצויינת באומן. שבת שכולה כיסופין וערגה להתגלות הרב והתלמיד, ורצון עז עולה על גדותיו לקיים את צוואתו הקדושה להתמסר בממון ברצון ובטירחא להנביע את המעיין הקדוש ולהשקות את אילנו. אני עומד בפנית האהל - מספר הרב פומרניץ שליט"א - שופך את ליבי בתפילה נרגשת. הגעתי הנה לשליחות מיוחדת הנוגעת לצוואתו הקדושה של מוהרנ"ת. זה שנים רבות שאני מקושר מאוד לספר הקדוש ליקוטי הלכות, אני לומד ומונח בו רבות, ויש לי אליו רגש חיבה מיוחד.

מי אני שאדבר מהספר הקדוש הזה, הספר הזה גבוה מעל גבוה, אבל אסביר בקצרה את רגשותיי המיוחדים לספר ליקוטי הלכות, שאת מיטב כוחותינו ומאמצינו הננו משקיעים עתה במפעל קדוש זה. יש בזה ייחודיות שמגלה פנימיות עצומה על כל התורה כולה, ועל הלכות שבשולחן ערוך בפרט, הוא מבאר שורש כל הלכה ושורש כל מצווה, ואת כל פרטי המצוה, סודה וענינה, הכל באר היטב על פי פנימיות ונסתרות התורה, ע"ד העבודה והחסידות. וזה פלא עצום שאין בשאר ספרי חסידות, שהם בדרך כלל יותר בנויים על פרשיות התורה או על מידות וערכים וכדו', שהם מגלים לנו דרכי עבודה על פי דרכי החסידות יותר בכלליות, בעוד שה'ליקוטי

הלכות' מגלה לנו בפרוטרוט איך כל ההלכות והליכות היום כולו הכל קשורים עם חסידות ועבודה. זה הגילוי הנורא בליקוטי הלכות, לקשר ולחבר בין תורת הקבלה לחסידות עד להלכה למעשה לאנשים כמונו, וזה נותן לכל יהודי חיות חדשה בכל מצווה ומצווה, וזה מאוד דיבר אליי, כיוון שהלכה איננה מבטאת רק את עצם הדין, הלכה היא הדרך שהיהודי צריך ללכת, "הליכות עולם לו". זה ספר תולדות אדם. הרב פומרניץ שליט"א מזדעק ואומר, "ר' נתן מציל אותנו מה'מצוות אנשים מלומדה', הדבר הכי גרוע זה לקיים את המצוות בלי פנימיות",

כמו שמובא באור החיים הק' (פר' בחוקותי פירוש לג) שאם יהודי מקיים את ההלכות בלי כוונה, הרי זה כגוף בלי נשמה. ואם מכניסים את המשמעות הפנימיות ועמקות הלב בכל דבר שעושים, נהיה בזה משמעות אחרת לגמרי. וזה מה שרבי נתן נותן לנו - הלב של המצוה, החל מהנהגת האדם בבוקר ועד להלכות הקשות שבחושן משפט, שאין אחד שגילה את פנימיות הענינים. אמנם יש קצת מפורז בין הספרים הקדושים, אבל את עלית על כולנה שלקח את כל ההלכות בחושן משפט, וביאר אותם היטב על פי פנימיות התורה, למשל הלכות טוען ונטען שזה עוסק לכאורה רק בעניני גשמיות בין שני בעלי דינים, ומוהרנ"ת מבאר הכל לפי פנימיות התורה, וזה השגה גדולה וגבוהה של מוהרנ"ת שהוא זכה להשיג את כל פנימיות התורה ולבארן.

אחרי שהרחיב איש שיחנו החשוב את הרגשי ליבו, התחלנו לשמוע על המפעל האדיר שהחל לקרום עור וגידים, וכך הוא מספר: במסגרת הפעילות שלנו בהפצת ספרי החסידות, פגשתי ברבני החסיד ר' נחמן אויערבאך שליט"א, שהוא בן אחר בן לאיש אלוקים קדוש, הגה"ק המופלג בדורו רבי דוד צבי אויערבאך זי"ע, שהיה חותנו של מוהרנ"ת זי"ע. והנה אחר שזכינו להתקשר עמו ולהוציא לאור ספר של זקנו ז"ל, הצעתי לו לילך מחיל אל חיל ולהשתתף בהוצאה לאור של הסה"ק ליקוטי הלכות על ידי ממלכת התורה עוז והדר, מה שודאי יגרום לכך שהספר הקדוש יתפשט גם מחוץ לברסלב.

כל דף ממש מהינה נפשות...

דברי חיזוק מהגה"ח רבי אלעזר קעניג שליט"א, לרגל ההדרת הכרך הראשון בליקוטי הלכות

הגה"ח רבי אלעזר קניג שליט"א היה שותף לידיעה העצומה עוד בתחילת הפרויקט. בביקור מיוחד שערך בבית שמש, כשהפעל הגדול עוד היה בשלבי הראשונים, הראינו לו עלים לתרופה מתוך הגליונות של הדוגמאות שנערכו, והוא יצא מגדרו בהתפעלות. הוא לא כבש את השתאותו והתרגשותו העצומה על כך. גם כעת לאחר שכבר יצא הכרך הראשון, שלח הגה"ח שליט"א את השר"ת "שערי צדיק" מאביו כהוקרה מרובה לפעולותיו של הרב פומרניץ, וכאן אנחנו מביאים מעט מתוך הדברים שנאמרו בשיחה המיוחדת שהייתה עמו לאחר הוצאת הספר:

פלא גדול מה שעשיתם. זכיתם לכן. כל כך הרבה שנים שהספר עמד. עשרים שנה עמד אחרי שמוהרנ"ת נפטר, ואחר כך לא הדפיסו, וכמעט שהספר התפורר, והיה מסירות נפש להדפיסו בשעתו.

וכעת זכינו לאור גדול כל כך, מחיה נפשות, אנחנו למדנו היום הלכה בנשיאות כפיים, כל דף מחיה נפשות ונותן לנו חיות בעבודת השם יתברך.

ואמנם דברי תורה אין להם סוף, ובוודאי שאפשר להוסיף ולסדר עוד ועוד, אך מלאכת הקודש של ליקוטי הלכות שלכם היא יפה ומיוחדת, ותקוותנו איתנה בעד"ה שתמשיכו ותוציאו לאור את כל הסדרה.

החסידות גילו לראשונה בחייהם את האור הגדול שיש בליקוטי הלכות, ואת חיי האושר שאפשר לחיות על פי גילויי האלוקות שגילה מוהרנ"ת. כמו שהגה"ח רבי אלעזר מרדכי קעניג שליט"א אמר לי כשכולו מלא התפעלות והתרגשות מהליקו"ה "מאתיים שנה הליקוטי הלכות חיכה לכם...".

צריך לדעת שהליקו"ה עדיין נסתר מעולם החסידות, וזה בעצם אור ששייך לכל כלל ישראל וזה חובה וזכות להביא את זה לכל עמך בית ישראל, שכולם יתחילו לחיות באור ה' באמת בכל מצוה ומצוה ובכל הלכה על פי דרכי החסידות והפנימיות, ולזה אנו מקווים ומצפים, ואני מאמין בזה שזה יתקיים.

המוני חסידי ברסלב שראו את הספר לא חדלו מלהביע את התרגשותם, היה לנו גם ביקור מרומם בכולל של המכון, כשבערב אחד כשהכרך הראשון עוד היה באמצע עריכה, הופיע כאן בהדרתו הגה"ח ר' אלעזר מרדכי קעניג שליט"א, שעה ארוכה עיין בביאורים והתעניין בכל שלבי העריכה והביאורים, והחל לחזק ולשבח את עבודתנו הק' בהתלהבות יוצאת מן הכלל, עד כדי כך שכמעט רקד מרוב שמחה, באמרן שהתגלות תורת מוהרנ"ת זה ממש אתחלתא דגאולה.

שניים מגדולי חסידי ברסלב, הגה"ח ר' ניסן דוד קיוואק שליט"א, והגה"ח ר' שלום ארוש שליט"א, הגיעו בעצמם עד לנהריה הרחוקה להודות ולברך לראש משביר הלא הוא הגה"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, העומד בראש עבודת הקודש.

כבר בימים אלו ניתן לראות איך שהספר הקדוש נכנס בקהילות ומקומות שלא היה שם מעולם. בשבוע שעבר רכש יהודי חשוב ממשפיעי חב"ד את הספר, ולמחרת הוא התקשר אליי בתלהבות, "אני לא מאמין שהיה ספר כזה ואני לא ידעתי עליו, כזו התגלות פנימיות התורה, קניתי את הספר בשעות הערב, וכל הלילה לא הנחתי את הספר מתוך ידי...".

אמנם עדיין רחוקים אנו מהחזון שכל עולם התורה והחסידות ידע מהאור הנפלא, אבל בטוח אני בכוחו הגדול של מוהרנ"ת ורכו הגדול רבינו הקדוש שנרחיב ונוציא עוד ועוד את האוצרות להפיץ מעינותיו חוצה, שכל לומדי התורה וכלל ישראל ידעו מהאוצר והמתנה שה' יתברך נתן לנו באמצעות הרה"ק ר' נתן מברסלב זיע"א.

ולכן שינסנו מתנינו להכנס לעבודת הקודש לבאר את הליקוטי הלכות, למרות שדורות על גבי דורות היו לומדים ומקבלים חיות מליקוטי הלכות בלי שהיה לזה ביאור. פעם היה מספיק שיהודי למד והבין כמה שהבין וקיבל חיות וחמימות והמשיך לחיות הלאה, כי המלחמה על היהודי היתה מלחמה גשמית שלא היה לו אוכל והעניות היתה מרובה, וקצת התלהבות והתחזקות בתורה ובתפילה ובאידישקייט החיו אותו די בשביל לשרוד ולהתגבר ולחיות כיהודי שמח ומאושר, כמו שמקובל לספר על 'יהודים של פעם' מלאי טוהר וחן של תמימות.

אבל היום המלחמה היא מלחמה רוחנית, אוכל ושאר גשמיות ב"ה לא חסר היום... והמלחמה בעיקר בנסיונות שמפתים את האדם להנות מהבלי העולם הזה ולשקוע שם ח"ו, במיוחד הנסיונות אצל הנוער כידוע, והמלחמה ברחוב מתגברת ומאיימת מיום ליום, ומאידיך הצמאון

"לא הניחו מידו עד למוציא שבת"

שיחה זו היא שהביאה בכנפיה נסיעה מיוחדת של שהות משותפת בצוותא חדא בשבת קודש, חסידים ואנשי מעשה, בעיר אומאן שבאוקראינה, ובמוציא שבת לרגל ההילולא שחל בעשרה בטבת, יצאנו יחד עמו לעיר ברסלב לחלקת מחוקק ספון להשתטח על הציון הק' ביום ההילולא.

כאשר הגענו לציון הק', מחוץ שרר קור נורא, אבל בתוך האהל היתה התלהבות דקדושה וחום גדול. התפילה הסתיימה, וידידי ר' נחמן הרים את עיניו מתוך התהלים, באמרן בלהט קודש, "ר' מנחם מענדל, אני מקבל על עצמי להדפיס את הכרך הראשון".

עם שובנו לארץ הקודש התחלנו בפעילות הנמרצת, עם צוות מיוחד שהוקם למפעל הקדוש, אברכים תלמידי חכמים מופלגים חסידים ואנשי מעשה, אשר יש מהם הבקיאים בכל הסה"ק ליקוטי הלכות על הלשון, וכולם חוסים בצילו של הנגמ"ח, ועתה זכינו ב"ה לברך על המוגמר בשעט"ו מ.

וכבר בהוצאת הכרך הראשון נוכחנו לראות איך שהספר הקדוש נכנס בקהילות ומקומות שלא היה שם מעולם. ראיתי התרשמות גדולה בעולם החסידות שמחוץ לברסלב, רבים משוחרי תורת

בהתרגשות נדירה התקבלנו במעונו של הגה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א שנטל מידנו את הספר בערב שבת, ולא הניחו מידו עד למוציא שבת (כפי עדות נאמן ביתו ידידי הרה"ח ר' ישעי' פריינד), וסיפרתי להגה"ח שליט"א שהיה לי סבא ר' ישראל יצחק פומרניץ זצ"ל שהיה מהלומדים בשיבת המקובלים 'שער השמים' בירושלים עיה"ק ושם למד בצוותא עם ראש הישיבה הגאון המקובל הגה"צ ר' פישל אייזנבאך זצ"ל, בשנות בחרותו למד בוורשא והיה אצל האדמו"ר הקדוש מרן האמרי האמת מגור זי"ע, ופעם אחת נכנס לאמרי אמת אודות הלימוד בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן ורימז לו בתוך דבריו שיגיע זמן והוא יצטרך לזה. בשעתו הוא לא הבין עד היכן דברים מגיעים, אח"כ פרצה המלחמה ושם סבל יסורים נוראים עד שהתגלגל לסיביר, פעם אחת הוא הגיע לאיזה מקום נידח שלא היה שם שום ספר קדוש להחיות את עצמו והיה לו מזה צער ויסורים, ובהשגחה עילאית מצא דף אחד מספר ליקוטי מוהר"ן ואז נזכר

“עצם זה שמדפיסים עוד ועוד ספרי חסידות, אפילו אם לא לומדים בזה, זה בעצמו עושה את העולם יותר נקי, זה עושה שהעולם יהיה מוכן למשיח, מה שעשיתם עם הליקוטי הלכות זה ממש מהפכה, זה מביא טהרה לעולם...”

בזה, זה בעצמו עושה את העולם יותר נקי, זה עושה שהעולם יהיה מוכן למשיח, מה שעשיתם עם הליקוטי הלכות זה ממש מהפכה, זה מביא טהרה לעולם...”

רבי דוד מרגיש שליחות עצומה לכל ענין הפצת הספרים, ובפרט לספרי חסידות, וכן בקונטרסים של 'אוצרות החסידות' על פרשת השבוע. לפעמים אני נכנס אליו ומספר לו על קשיים שונים הן בעבודת ההפצה הן מחוצה לה, אבל הוא לא מניח לדברים להניע אותנו, "זה השליחות שלנו, זה מה שאנחנו צריכים לעשות בעולם, להפיץ את הספרים...”

דבריו של כ"ק האדמו"ר רבי דוד מאירים כלפידיים ומחממים את הנשמות העייפות בעקבתא דמשיחא. "רואים עתה בחוש שנפתחים לרווחה שערי תורות הצדיקים הגנוזים, רואים איך שמתקיימת ההבטחה הנוראה 'כי לא תשכח מפי זרעו', שמכל ההסתרות והצרות מבקיע וזורח אור חדש, שירפא ויחבוש לכל החולים והנפולים ושבורי הלב, ועל ידי הפעולות הנפלאות האלו, נזכה בקרוב לגאולה, ולא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים...”

עוד יעבור שינויים ושיפורים ומראי מקומות נוספים ועוד, עד שייצא דבר השלם בכל הדרתו 'תורה מפוארה בכלי מפואר' כראוי וכיאה.

עוד הוא מפתיע אותנו ומוסיף שבימים האלו מתכוננים להתחיל גם בעריכת ביאור מורחב על הספה"ק 'ליקוטי מוהר"ן' עם שלל מדורים וביאורים.

כמלאך המכה על קדקודנו ואומר גדל, כך עומד עלינו רבינו ומאורנו, אוהבם וליבם של ישראל, מרן אדמו"ר הקדוש רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, אשר מאז קרבנו אל המלאכה לעשות אותה פקח עינו הטובה עלינו, וזה כמה אשר הגדיל חסדו עלינו לעודדנו ולחזקנו בהמשך מפעלות הקודש בכלל, ובספר הקדוש הזה בפרט, שטבע הדברים דורש כוחות מרובים הן מצד כמות הכרכים והן מצד איכותו ורוממותו.

רבי דוד שליט"א מאוד התלהב מהעבודה הקדושה, ודיבר איתנו רבות בענין זה, כשהוא חוזר ואומר לנו כל הזמן, "עצם זה שמדפיסים עוד ועוד ספרי חסידות, אפילו אם לא לומדים

הפתרון להכל...”

בעצה אחת ובהנהגתו הנפלאה של נשיא המכון הגאון הצדיק רבי יהושע לייפער שליט"א, שלא חס על כל הון שבעולם, ובלבד שהספרים ייצאו מושלמים ברוב פאר והדר, אף אם לשם כך אנו נאלצים להדפיס מהדורות חדשות עם שיפורים ותיקונים בכל עת ועת. גם לאחר ההדרת הספרים אנחנו חוזרים ומתקנים בלי גבול.

בכוונתנו בעז"ה להוציא כל כמה חודשים כרך נוסף, והתכנית היא להגיע לכ"ד ספרים, שיבארו את כל הליקוטי הלכות. את הביאור ערכנו במהלך מיוחד שטרם נעשה בשאר ספרי חסידות, ככלל, כל ספרי הביאורים של המכון עוברים ביקורת יסודית, שמים דגש מיוחד שהביאור יהיה מכוון לאמת, לחדד את פנימיות כוונת מוהר"נ, ולא מה שאני חושב או מרגיש את הכוונה...

מסיבה זו אין מושג שנוצא עוד מהדורה בדיוק כמו הקודמת, מגיעים לפתחנו מידי יום ביומו עשרות אם לא מאות הערות והגהות. למדנים ורבנים ושוחרי הספרים שולחים כל הזמן עוד ועוד הגהות וביקורות, וכל דבר עובר לבדיקה על ידי צוות תלמידי חכמים המוסמכים לכך, שעוסקים בזה יום יום. כך גם ה'ליקוטי הלכות'

שמאלפי התגובות שאנו מקבלים מהציבור הקדוש אנו מבינים ושומעים את אותה נקודה: שאנשים תמיד חשבו שהם מבינים, עד שהתחילו לראות את הביאור מוכן ונגיש ושווה לכל נפש, שמסביר את עומק הפשט בתכלית ההבנה, והם קיבלו טעם ומתיקות חדשה שהם לא הכירו עד היום, ונדבקה נפשם אחר חשקת ולימוד התורה.

כך היה בביאור המתכתא על הש"ס על כל מדוריה, וכך בחומש אור החיים ובשאר כל הספרים, ובמיוחד הענין בולט בספרי תורת החסידות, שע"פ רוב ההבנה בהם קשה יותר מנגלה, אפילו אלו שלמדו הרבה בספרי חסידות וחשבו שהם הבינו, והמשיכו הלאה, והרבה פעמים הם בכלל לא הבינו את המכוון, והתוצאה היא שהרבה פעמים איברו את החשק הטעם והעונג של הספרים... או שרק מחפשים איזה ווארט קטן על פרשת השבוע בשביל להכין לשולחן השבת... וזה הפסד גדול, כי כשמבינים היטב איטב את העומק של הפשט שמגלים לנו הצדיקים מתחילים לקבל ולחיות טעם אחר בכל היהדות, מה שבעצם הכי חסר בדור של היום, שהמאור והעונג שבתורה אמור להיות

לא תמיד עוזר לבחור כשהוא לומד ולא מבין כראוי, ולא מצליח להגיע להבנה והטעם האמיתי והנכסף של הרגשת מתיקות הבנת התורה... כך הם הדברים והרבה יותר גם ב'ליקוטי הלכות', כשבחור או אברך יבין משהו יותר, טעם מתוק אמיתי בהבנת הדברים הקדושים, ולהתחיל לחיות עם זה לעובדה ולמעשה כמו שמוהר"נ"ת רצה, זה יעניק לו את קרבת ה' לנצח בכל המלחמה שמשתוללת היום. זה יתן לכל אחד את הנשמה. רואים את זה בחוש.

זה המהלך בכל הביאורים מבית 'אור לישרים' ועוד והדר', ממשיך הרב פומרנץ שליט"א לספר לנו,

הרוחני גדל והולך, אפילו בחורים צעירים יותר כבר מחפשים היום להתחבר למשהו פנימי יותר, כל בחור מחפש כל הזמן, אין לו חיים, הוא מרגיש בודד, בלי סיפוק וחיות.

והמשרה על שכמנו להעניק לצעירים אלו חיים, ובשביל זה האירו לנו הצדיקים בספריהם הקדושים, שמי שטועם באמת את האור והפנימיות שהם מגלים ונותנים לחיות בפנימיות התורה והיהדות, ודאי ימצא טעם אמיתי בקרבת ה', הוא ימצא סיפוק וחיים הכי מאושרים.

ולכן

**מעמד הנוכת
הכרך הראשון
של הספה"ק
ליקוטי הלכות
המבואר בעיר
ברסלב**

**בהשתתפות כלל
חברי מכון ממלכת
התורה 'עוז והדר'
בראשות הגרמ"מ
פומרניץ
שליט"א**

